

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Prevzvišenemu, premilostnemu gospodu

Dr. Antonu B. Jeglič-u

knezu in škofu ljubljanskemu
ob 20letnici škofovskega posvečenja.

Let dvakrat deset Ti je danes minulo,
kar mitra ljubljanska Ti glavo teži,
let dvakrat deset — to je mnogo spominov,
preradostnih dni in pretemnih noči.

Let dvakrat deset Ti je hitro minulo
in Tvoje srce se mladostno smehlja,
ker vedno Te jasno je geslo vodilo,
da le pri Mariji je Jezus doma.

Da, Ti imaš pravo srce svečeniško,
na njem se dviguje nebeški oltar,
na njem plamenijo prečišče daritve,
do neba pošiljajo božji svoj žar.

Kdo mogel sešteti bi vroče molitve,
ki kvišku kipele so sleherni dan
k Očetu v nebesa za milosti božje,
katerih potreben je slednji zemljan!?

In Oče nebeški je slišal molitve,
pošiljal iz neba je svojo pomoč,
podpiral je Tvoje kraljestvo na zemlji,
za delo Ti vdihnil nadzemsko je moč.

Ti delal na leci si in v spovednici,
si delal po dnevi in cele noči,
preromal si petkrat že vso domovino,
kdo Tvojih služabnikov tak je kot Ti!?

Pošiljal med ljudstvo si spise prevzorne
in kazal si pot mu v presveto nebó,
posvetil si mašnikov pol že škofije,
zato smo Ti dolžni zdaj hvalo gorkó,

zato vsa škofija se danes raduje,
zato slavospev se naš danes glasi:
Prejasni, presvetli ljubljanski vladika,
naj mnoga še leta med nami živi!

Fr. Xav. Pavšič.

LISTEK.

Srečka.

A. Čehov.

Ivan Dmitrič, mož srednjega stanu,
ki je prisluzil za-se in za svojo družino
letno 1200 rubljev in ki je bil s svojo
usodo in skromnim življenjem zadovoljen,
se je vsedel nekega dne zvečer na stol
in je začel čitati časopis.

„Danes sem pa čisto pozabil pogledati
v časopis, kaj stoji novega“, je rekel proti
svoji ženi, ki je ravno popravljala mizo.

„Poglej, mogoče je pa notri imenik
števil, ki so prišle v loteriji!“

„Seveda je“, je pritrdil Ivan Dmitrič,
„toda ali je še veljaven tvoj žreb?“

„Zadnjič sem ga šla potrditi“, je od-
govorila žena, on jo je pa vprašal, katero
številko nosi srečka.

„Vrsta 9499, številka 26!“

„Dobro... Bomo pa pogledali, če bo
kaj... torej 9499 in 26!“ je prikimal on.

Ivan Dmitrič ni pravzaprav verjel
v loterijo, za katero se je navduševala

Odkod bo prišel mir?

Česar bi nihče nikdar ne verjel, je
zdaj dejstvo: tri leta svetovne vojske so
že minila, so prešla mimo nas v preteklost.
Za Avstrijsko-Ogrsko se je vojska začela
že dne 28. julija 1914, medtem ko se je
zapletla Nemčija v krvavo borenje še-le
1. avgusta istega usodnega leta. Grozen,
pretresljiv čas nas obdaja, doba, ki je
mnogo bolj razburkana, kakor vse grozote
tridesetletne vojske in ki bo zapustila
svoje posledice še par stoletij za nami, da
bodo čutili velike spremembe pozni rodovi.

Tri leta svetovne vojske! Da, res je
to v pravem pomenu svetovna vojska.
Kajti skoro ves svet je zdaj proti nam,
po vseh delih zemlje se vrši krvavo bo-
renje. Primerjal bi lahko svetovno vojsko
onemu vesoljnemu potopu, ki je zemljo
čisto opustošil in jo spremenil v velikanski
grob človeštva. Božja jeza je odprla takrat
v davnih časih zatvornice neba in pokon-
čala ničvredno človeštvo, ki se je kopalo
v ostudnih grehah in ni poznalo božje
besede. Še-le ko je bila zemlja vsa čista,
ko jo je povsod oblivalo le neizmerno
vodovje, še-le tedaj je Bog zaprl zatvor-
nice, da je ponehalo silovito deževje in
nalivje. Da je Bog poslal človeštvu tako
silno veliko kazen, kaže, kako velika
je morala biti pokvarjenost, v katero so
ljudje zabredli.

Triletna svetovna vojska! Kako silna
pa more biti popačenost in hudobija se-
danjega človeštva, da celo tako veliko
morje prelitih solz in krvi ne more oprati
tega grdega madeža na duši posameznika.
Še vedno večje gorje in grehi se kopičijo
kot velika gorovja. Le pomislimo na hu-
dobno ošabnost in zlobno bahavost naših
sovražnikov, ki nočejo sprejeti ponujenih
mirovnih pogojev, temveč hočejo še nadalje
prelivati človeško kri. Tako je seveda ne-
mogoče z dobrohotnostjo in miroljubnostjo
doseči konec vojske, saj se naše mirovne
ponudbe razbijejo kot ladjice ob zlobnem
ponosu sovražnikov. To dejstvo se je po-
kazalo že pred kratkim, ko je naznanil

nemški državni kancler mirovne pogoje.
Sovražniki so h temu zagnali zaničujoč
smeh in le še groznejše začeli napadati in
besneti. — Tako dolgo, dokler bo vladala
na zemlji zloba — in ta je povsod, kjer
so ljudje zapustili Boga in žive grešno
in nenravno — tako dolgo ne pride za-
željeni mir, naj ga tudi vsi pričakujemo.

Tri leta svetovne vojske! Doba silnih
junaštev, kakršnih ne pozna svetovna zgo-
dovina. Akoravno je mogoče bilo junaštvo
večkrat vsled sile, ki je pretela, vseeno je
to dokaz, kaj vse zamore človeški duh in
srce. Seveda je to junaštvo telesno le in
nima tiste svetosti na sebi, kakor jo nosi
duševno junaštvo, to je ljubezen do Boga
in krščanske čednosti. Le tako junaštvo
ima moč sprave pred Bogom, da se nas
trpečega človeštva vendar usmili in od-
vali od nas enkrat to nečuvno trpljenje.
Zato moramo biti tudi na tem polju ju-
naki, moramo se boriti proti strastem in
grehom in obvarovati svojo dušo čisto.

Tri leta svetovne vojske, to je že
velik del svetovne zgodovine, v kateri so
zapisana velika in majhna junaštva, pa
tudi bolesti in žrtve milijonov vsega člo-
veštva. Ta tri leta pa nam tudi kažejo
nepremagljivost in trdnost naše zveze, da
se še ni dosedaj sovražnikom posrečilo nas
uničiti ali sestrdati. Svetovna vojska nam
tudi kaže, da je Bog na naši strani, saj
bi brez njegove pomoči ne mogli vzdržati
tega bremena. Svetovna vojska nam veli,
da moramo vzdržati še dalje; kajti le
kdor prenese vse trpljenje in vse težave,
le ta bo zaslužil venec zmage. Seveda bo
to zdržanje vedno težje, nekaterim se bo
zdelo celo nemogoče, toda dogodki teh
treh let nam jasno govore, da je tudi
najtežje lahko premagati, če je le Bog
na strani s svojo pomočjo. Ali naj nam
zdaj po treh težkih letih nešteti juna-
štev, ki so dokazala, da bomo in moramo
zmagati, naj nam torej pogum upade in
obupamo?

Tri leta trpi že to silno borenje na
vseh krajih in koncih zemlje. Ali naj sledi
še četrto leto težke preizkušnje in boli in
trpljenja? Neznosno trpi ubogo ljudstvo

na nasledkih vojske. Ubogi otročiči, uboge
žene, upognjeni starčki, ki jih vidiš vsak
dan na cesti, se morajo kamnu usmiliti.
Neštevilni potoki krvi in sicer najboljše
krvi, so že tekli, neštevilni pohabljeni
hodijo okoli, morje gorja in trpljenja je
povzročila vojska, ali naj še gori četrto
leto grozoviti svetovni ogenj? Vse hrepeni
po miru. Ali pride kmalu? Bog ve edino.
Njemu je znano, ki je v teh bridkih in
hudih časih naša pomoč, naše upanje, naša
tolažba. On je, na kogar se obračamo z
molitvijo in prošnjami. Naj nas svetovna
vojska pripelje spet nazaj k Bogu in v
naročje edino prave katoliške cerkve.

A človeštvo upa in pričakuje rešitve
le od strani nekaterih zemeljskih veljakov,
ne pa od Boga in zato občuti vedno brid-
kejšo razočaranje in prevare. Kaj vse smo
pričakovali od ruske revolucije in od so-
cijalističnega kongresa v Stokholmu, a za-
želenega miru vendar ni. Kako smo se
motili. Kajti vojska divja le še huje, s
podvojenjo močjo. Torej nas morajo ti
vojni dogodki prepričati, da imamo pri-
čakovati mir le od Boga. Kajti če kedaj
je sedaj ta boj borenje med kraljestvom
edinopravega Boga in zlobnim satanom.
V tem borenju bo pa zmagal Bog. Zato
trpi svetovna vojska tako dolgo, ker je
odločilno, kdo bo zmagal, ali satan, za-
peljivec človeštva, ali Bog, naša sreča,
upanje in ljubezen.

Tri leta svetovne vojske so pokazala
zlobnost, ničevost, pa tudi junaštvo člo-
veštva, naj torej četrto leto pokaže veličino
in moč božjo. „G.-B.“

Zaradi pomanjkanja krme.

Letošnja suša bo v zvezi z vojnimi
dajatvami napravila neizmerno škodo pri
naši živinoreji. Kar smo v teku dolgih
let dobrega dosegli, vse to bo šlo v kratkem
v zgubo. Naša živinoreja bo padla nazaj
na stopnjo, na kakoršni je bila pred dav-
nimi leti. Pa ne samo po svojem številu,
ampak tudi po svoji kakovosti. Zmanjkalo

njegova žena in on tudi si ne bi drugikat
vzel čas, da bi gledal imenik števil v časo-
pisu. Ali zdaj na večer, ko ni imel drugega
dela, je iskal v časopisu številko žreba.

In naenkrat, kot kazen za njegovo
nevero, je našel v drugi vrsti spodaj jasno
natiskano številko 9499! Toda ne da bi
pogledal še nadalje, če stoji zraven tudi
številka 26, je vrgel od sebe časopis, padel
na kolena in bil ves iz sebe.

„Maša, 9499 stoji natiskano!“ je za-
klical z zamolklim glasom.

„Žena je zapazila njegov začuden
obraz in spoznala, da meni resno.

„9499?“ je vprašala; postala blede
kot zid in spustila brisačo na tla.

„Da, da“, je pritrdil on, v resnici
stoji notri!“

„In številka žreba, 26, je tudi?“ je
nadalje popraševala.

„Seveda bo tudi! No ja, bova že vi-
dela... Vseeno, da je le število naše serije...“

Ivan Dmitrič je pogledal svojo ženo,
se smehljaj široko raztegnjenimi usti,
brez misli, kot otrok, ki je prejel lepo darilo.
Tudi žena je bila presrečna, in ravnotako

kot on, se tudi ona ni domislila, da bi po-
gledala, če stoji tudi številka 26 zraven.

„Torej možnost je, da sva zadela!“
je prvi prekinil tišino on, „število stoji v
drugi vrsti, torej znaša dobiček 75.000
rubljev. To je že precejšen kupček denarja,
kapital, s katerim se lahko dobro živi.“

Oba zakonska sta se začela smejati
in sta zopet dolgo molčala. Možnost, da
sta zadela, ju je kar omamila. Niti misliti
si nista zamogla, kako bi obrnila to veli-
kanske svoto v prid, kaj bosta vse nakupila
in kam bosta potovala. Mislila sta le na
števila 9499 in 75.000, na vse drugo
sta pozabila.

S časopisom v roki je stopal Ivan
Dmitrič gor in dol po sobi in ko se mu
je prva razburjenost plegla, je še-le začel
govoriti o sreči in o prihodnosti, ki ju čaka.

„Če sva dobila?“ je začel, „potem se
bo vse današnje življenje za naju spremenilo.
Srečka je troja; toda če bi bila moja, bi
tako kupil za 25.000 rubljev posestvo;
10.000 rubljev bi pa potrebovali za novo
sobno opravo, poravnanje dolgov in podobno.
Ostalih 40.000 rubljev bi vložil v hranil-
nico, da bi nesli obresti.“

„Posestvo... da, to je lepo“, je pri-
trdila žena in se vsedla na stol.

„Mislim, da bi se najlepša posestva
dobila v okrajih Tula ali Orel, in potem
ne bi bilo treba hoditi na poletne počit-
nice v tujino in drugič bi dobivala midva
dohodke“, je rekel mož.

In zdaj so začele vstajati v njegovi
domišljiji slike, vedno bolj vesele in jasne.
Zdelo se mu je, da je vroče in on sedi
in pije juho, mrzlo kot led in gleda v deročo
reko... Vroče je... Njegov sinček in
hčerka se igrata v pesku ali pa lovita
v travi hrošče. On pa dremlje, ne misli na
ničesar in čuti po celem telesu neko za-
dovoljnost, da mu ni treba delati in trpeti.
In če se mu ne ljubi več ležati, gre lahko
v gozd, na travnik ali pa gleda, kako
kmetje lové z mrežami ribe. Ko solnce
zatone, gre k reki in se koplje. V vodi
plavajo na vse strani majhne ribice in se
opletajo z vodnimi rastlinami. Po kopelji
sledi čaj, zvečer pa kratek sprehod ali pa
igra karte s sosedi.

„Da, tako posestvo ne bi bilo nič sla-
bega“, je pripomnila njegova žena, ki je isto-
tako kot on sanjala smeje sanje bodočnosti.

bo delavne živine, zmanjkalo živine za užitek in mlade živine. Manjkalo bo prireje, užitka (mesa in mleka) in skupička. In ta udarec se bo čutil nekaj časa!

Spiro pretečega propada naše živinoreje je reševati, kar se še rešiti da. Najhuje prizadeti so naši mali posestniki, ki redijo komaj toliko živine, kolikor jim je neobhodno potreba. En junec in ena molzna krava, ki se skupaj vprezata! Pa še za te ni dosti krme!

Naj se letos naša varčnost pri krmiljenju podvoji, da bo kaj več vspeha! Kar je količkanj porabnega za pokladanje, naj se porabi za krmo in za steljo edino-le to, kar ni za drugo rabo. Koruznica, ajdovica in pleve, vse naj se porabijo za krmo. Jesenska paša naj se porabi do zadnje bilke. Na ta način se bodo tudi najbolj zaravnale velike in neštevne razpoke, ki jih je napravila letošnja suša po naših travnikih. Pa tudi vse druge odpadke, kakor sadne tropine in vinske tropine, je porabiti za pokladanje.

Pa ne samo živinoreja je težko prizadeta vsled pomanjkanja krme, ampak tudi naše poljedelstvo in z njima vred vse naše gospodarstvo.

Če manjka živine, tudi gnoja ne bo in tako nam bo manjkalo zanaprej glavnega pripomočka za rodovitost naših pridelkov. Naši žitni in drugi pridelki so že sedaj nižji, kakor so bili pred vojsko, ker jim manjka tako dobro obdelane in tako gnojene zemlje, kakor so jo imeli prej. Zanaprej bo pa še slabše, ker bo gnoja še bolj manjkalo. Z umetnimi gnojili si pa tudi ne moremo pomagati, ker jih tudi manjka. Že letos bo treba dobro preudariti, za katere sadeže in kako bomo obrnili domači gnoj, da nam bo bolje zalegel.

V takem položaju, ko zmanjkuje vseh pripomočkov za močno obdelovanje in gnojenje zemljišč, smo prisiljeni, obračati se zopet k širšemu pridelovanju žita, ki potrebuje primeroma manj gnojeno zemljo, kakor drugi pridelki. Kakor pri živinoreji, tako bomo tudi pri poljedelstvu prišli nazaj v razmere preteklih časov, ko se je tudi pri nas sejalo več žita in manj okopavin, kakor jih sejemo danes. Tudi v tem oziru bo seveda mali posestnik huje prizadet, ker na svojem malem posestvu skoro ne more omejiti pridelovanje krompirja in turšice, ki sta mu glavni živež in ki jih pridelava komaj za svoje potrebe.

Vsak gospodar pa naj spričo nastalih razmer dobro preudari, v koliko mu kaže pri današnjem pomanjkanju živine in gnoja več žita sejati, kakor doslej. In dosledno seveda tudi to, koliko mu bo treba za jesensko in spomladno setev več žita za seme pustiti, kakor v preteklem letu. Rohrmann.

Vodilne ali ravnalne cene za vino.

C. kr. osrednja komisija za presojanje cen na Dunaju je, kakor smo poročali že v predzadnji številki „Dol. Novic“, določila vodilne cene za vino na Nižjem Avstrijskem.

S sklepom z dne 10. t. m. je sedaj uveljavila ta komisija tudi vodilne cene za vino na Štajerskem in na Kranjskem.

Vodilne ali ravnalne cene za kranjsko vino srednje kakovosti je določila naslednje:

1. Za vino kranjskega pridelka od kleti pridelovalca 300 K za hektoliter. Ta cena velja tedaj za vinogradnika, ki prodaja svoj lasten pridelek.

2. Za trgovino na debelo je dovoljen pribitek k ceni pridelovalca: a) pri prodaji v množini do 10 hl 10%, b) pri prodaji v množini nad 10 hl 5%;

3. za gostilničarje je dovoljen pribitek fakturni ceni (to je ceni, ki jo je plačal krčmar glasom računa) 25%;

4. za trgovino na drobno izven gostilniškega prostora je dovoljen pribitek 15% k fakturni ceni.

Kaj da so vodilne ali ravnalne cene smo že v „Dol. Novicah“ pojasnili. Ako prodaja kdo svoje vino po tej ceni, ga ne more nihče zaradi te prodaje zasledovati. Ako pa kdo zahteva višjo ceno, mora dokazati, da je ta od njega zahtevana cena opravičena, sicer ga zadene postavna kazen radi pretiranja (navijanja) cen.

Določene cene veljajo za vino srednje kakovosti, to je za navadno namizno vino brez napak. Ako vino ne odgovarja tej kakovosti, je manj vredno in se mora prodajati ceneje.

Vino finejše kot srednje kakovosti, to je zlasti sortirano vino izbranih vrst, butelsko vino itd. se bo smelo prodajati seveda primerno dražje, koliko, to bo najbrže morala določiti komisija poklicanih veščakov. B. Skalický.

Zakaj imajo Dolenjci vedno kislo vino?

Kisloba dolenskih vin je bila v starem času povsod znana in je bilo naše vino vsled tega na jako slabem glasu.

Že ime „cviček“ je za dolensko vino značilen. Tujci so smatrali naše vino sploh za neužitno. Vzrok, zakaj so bila naša vina tako kislá, je bil poglavitno dvojni in sicer pozno zoreče vrste (sorte) in prezgodnja trgatve.

Dolenska nima tako ugodnega podnebja kot Vipavska. Tam grozdje vsako leto dobro dozori, pri nas v mnogih letih le za silo. Z novo trto, zlasti pa z upe-

ljava novih, prej zorečih in žlahtnejših trtnih vrst se je kakovost dolenskega vina neverjetno dvignila.

Mnogo je pametnih in skrbnih vinogradnikov na Dolenjskem, ki pridelajo vino, ki se lahko meri z najboljšimi tujimi vini.

Po večini pa še vedno ni dolensko vino tako, kakoršno bi lahko bilo. Poleg slabega kletarjenja je pač najhujši nasprotnik dobre vinske kapljice — prezgodnja trgatve.

Ko se prične grozljje mehčati, se loti večine naših vinogradnikov neka mrzlica, ki jim ne da počakati, da bi grozdje tako dozorelo, kakor mora biti.

To je menda že v krvi. In dokler se v tem ne bo obrnilo na boljše, ne bomo na Dolenjskem nikdar imeli takega vina, s kojim bi lahko konkurirali v tujini.

Svoječasno čital sem v koroškem listu „Mir“ sledečo pripovedko: „Zakaj imajo Dolenjci vedno kislo vino. — Nekoč, ko sta še Kristus in sv. Peter potovala po svetu, da bi spoznavala ljudstvo, sta prišla tudi na Dolenjsko. Nedelja je bila, popoldan.

Sveta potnika gresta skozi vas mimo krčme, v krčmi pa vse mirno.

Sv. Peter stopi iz radovednosti noter. Krog mize sedi nekaj kmetov, ki žalostno kimajo nad polnimi kozarci vina. Na vprašanje, kaj da je vzrok njih slabe volje, začuje sv. Peter odgovor: „Bog nam je dal prekislega vina.“

Sveti Peter, ki se mu smili dobro ljudstvo, prosi Izveličarja, češ: „Gospod, daj jim boljšega vina, smilijo se mi.“ „Zgodi se“, je odgovor Izveličarja.

Mine leto. Skoraj ob istem času pelje pot sveta potnika skozi isto vas. Iz krčme čuje se vriskanje, krik in ropot, pa tudi marsikatera kletev.

Sv. Peter stopi v krčmo, da vpraša, kaj da je krivo tega hrupa. Na ušesa mu zazveni odgovor: „Gospod, dobro vino, le pite ga, tacega smo letos pridelali.“ Žalosten te nehvaležnosti do Boga stopi sveti Peter na cesto in reče Izveličarju: „Gospod, za nevredne sem prosil! Zdaj ko imajo dobro vino, ne mislijo več na Boga, pravijo, da so ga sami pridelali, vriskajo, kričijo in kolnejo, Dolenjci niso vredni dobrega vina.“ — In od tega časa imajo na Dolenjskem kislo vino.“

Ta pravljica, ki seveda ni nič laskava za naša vina, mi je prišla na um pretečeno soboto (15. t. m.), ko se peljem skozi semiške gorice. Gledam na desno in na levo, pa ne najdem nobenega grozdička več. Trgatev je že končana. Le malo je še gospodarjev, ki še čakajo s trgatvijo. Zares, kakor da bi bilo zakleto. „Bog nam daje najlepše vreme, kakor si ga moremo želeli, grozdje je lepo, zdravo in ne gnije, pa Dolenjci (hvala Bogu, da ne vsi in ne

povsod) potrgajo napol nezrelo grozdje. Nihče naj mi ne odgovarja, da je bilo grozdje zadosti zrelo. Dokler je list trte in pecelj grozda popolnoma zelen, toliko časa ni grozdje zrelo, izgubiva kislino in pridobiva dan na dan na sladkorju in na dobroti. Zakaj se te dobrote ljudje branijo, mi je neumevno. Nemara je koroška pravljica resnična in mora res pridelati Dolenjec tudi v najboljših letih kislino?

Še Vipavci so letos sklenili, da ne trgajo pred 15. septembrom, dasi so z zoritvijo gotovo 14 dni pred nami in jim vojaštvo, ki ga je v vsaki vasi polno, sila škode dela, pri nas pa komaj da Malemaše dan ljudje dočakajo. To je gotovo žalosten pojav nevednosti in nerazsodnosti!

Na Dolenjskem ni nikdar grozdje popolnoma zrelo pred oktobrom. Imam že 22 letne izkušnje in si ne dam oporekati. Patron trgatve je pri nas sveti Mihael (29. sept.). Ta dan bi moral veljati pač le za dobra leta. Vsaj imajo že sosedni Štajerci sv. Terezijo (15. okt.) za patronico trgatve. Ta naj bi prišla tudi pri nas v veljavo! Ker pa je letos dobro, izvanredno toplo leto, držimo se sv. Mihaela in pričnimo na Dolenjskem s splošno trgatvijo še-le s prvim oktobrom in ne prej, zlasti ko je vreme ugodno. B. Skalický.

V jeseni združujmo čebele!

Prišel je čas, ko bodo čebelarji odjemali med in vosek svojim čebelarjem. Po stari navadi menijo čebelarji se to ne more drugače zgoditi, kakor da se čebele požvepla. Neštetokrat in povsod se ta način odjemanja čebeljih pridelkov odsvetuje, ker je ne le nepotrebno, da se živalice v zahvalo za njih trud, umori zato, da se jim zaloge odvzamejo, ampak je to za čebelarjenje v prihodnjem letu na kvar. Vsak čebelar se lahko sam prepriča, da zamore v jeseni na lahek način združiti dva panja in vsak vé, čim več živalic ima panj, tem večja toplota je v panju in tem boljše čebele prezimijo. Nedvojbeno je dokazano, da čim je topleje v panju, tem manj medu zauživajo čebele, tem več si ga prihranijo do spomladi. Toplota v panju je pa v prvi vrsti odvisna od množine čebelnega ljudstva. Zato pa čebelarji, ne žveplajte panjev, ampak združujte jih! — Kako naj se to vrši?

Ker imajo v jeseni samo mlade čebelice vrednost, t. j. samo te bodo dočakale spomladi, oziramo se le na te, da si jih ohranimo. Ko mine paša, hité stare čebele iskat drugam med, začno ropati. Take čebele se pozna po črni barvi, mladice so pa sivkaste barve. Ako vzamemo

Ivan Dmitrič si slika v domišljiji jesen s svojim dolgočasnim deževjem. V tej letni dóbi se mora dolgo hoditi po vrtu, po polju in ob reki, da se v resnici človek shladi, potem pa hitro domov na požirek žganja in pa kak kosček za prigrizniti. Po obedu se človek lahko vsede na naslanjač, si ogleda kak nov ilustriran časnik in potem se lahko zadremlje...

Tem jesenskim vihram sledé otožni in dolgočasni dnevi. Cele noči in dneve dežuje; golo in premočeno drevje steguje svoje suhe veje daleč proč, izraz žalosti. Psi, konji, vse živali so mokre, slabe volje, potrte. Tudi človek ne more iti na izprehod; torej se ostane doma, hodi od enega kota v drugega in zre melanholično skozi motno steklo. Grozno dolgočasje... Ivan Dmitrič se je slednjič ustavil in pogledal svojo ženo.

„Veš kaj, ljuba Maša, jaz bi se odpeljal v tujino!“

In zdaj si je narisal v duhu, kako bi bilo zabavno potovati v pozni jeseni v tujino, tja v južne kraje... v gorko in solnčno Italijo... v bajno Indijo!

„Tudi jaz bi šla na vsak način v tujino!“ je pripomnila njegova žena, „toda

poglej že enkrat, če stoji v listu tudi številka 26!“

„Ah, počakaj no!“ jo je zavrnil nevoljno mož. Zopet je začel hoditi po sobi in razpletati svoje misli naprej. Misli je: če bo tudi moja žena šla v tujino z menoj? Hm! Potovati je že zabavno sam, ali pa v družbi veselih deklet, toda ne s takimi ženskami, ki celo pot mislijo na svoje otroke doma, ki vso pot gledajo ljubosumno na moža, če le količkanj pogleda na stran po mimoidočih ženskah, ki vedno le pridigujejo in zabavljajo in ki togujejo za vsako kopejko, ki se izda na potu. Ivan Dmitrič si je predstavljal svojo ženo, kako je obdana od velikanskega števila zabojev, škatelej in drugih navlak, vozi v vagonu in godruja in ji ni nobena stvar po volji. Vedno mora on letati po kolodvorih za-njo po vodo in druga okrepila. Sploh pa za-njo tako nima pomena, da bi se peljala v tujino. Ona je sitna in bogve kaj še... Hm! Prič v svojem življenju je Ivan Dmitrič zapazil, da je že njegova žena pravzaprav stara in da ni za drugega kot za v kuhinjo, pa še za kuhinjo ne bo več, medtem ko se on žari v vsej svežosti in čilosti.

No, saj to ne misli tako resno, toda v bistvu pa je vseeno res, da je najboljše, če ne gre ona na potovanje. Za-njo je isto, če se pelje v Neapolj ali pa v kako majhno rusko mesto. Pa vedno bi silila, naj obiščeta njene sorodnike. In se je spomnil Ivan Dmitrič na sorodstvo svoje žene. Ah... vsi ti bratje in sestre in tete in strici in bogzna še kdo, vsi ti se bodo njega takoj oklenili, ko zvedó, da je zadel srečko, in se mu prilizovali, sladko smehljali in prosjačili. Zoperna in suboparna družba pač! Če jim daš nekaj, zahtevajo še več; če se jim ne da, te preklinjajo, govoré o tebi razne zmišljotine in ti podtikajo take stvari, o čemer niti sanjal ne bi nikdar. —

Medtem ko je mislil Ivan Dmitrič na sorodnike svoje žene, so se mu zdeli naenkrat vsi ti strici, bratje itd. itd., neznočni in sitni ljudje. Istantako se mu je zdel tudi obraz žene dolgočasen, grd in zoprn. Misli je: za denarne stvari itak nima smisla, iz tega torej izvira tudi njena skopost. Če bo denar, ki ga bosta dobila pri loteriji, prejela ona, bi njemu dala gotovo samo sto rubljev in ostale tisočake previdno skrila. Sedaj je pogledal svojo ženo srdito

in ne več smehljaje. Tudi ona ga je zrla prezirljivo in polna sovraštva. Tudi ona je sanjala o bodočnosti, kako bo bogato živela in tudi si je domišljevala, da bi gotovo njen mož najrajše ves denar pograbil. „Da, na tuje stroške bi vsak koval načrte!“ je pritrdjeval njen pogled. Tudi mož jo je razumel; skoro bi od jeze skočil iz kože, in da bi svojo ženo docela razjezil, je pogledal hitro na četrto stran časopisa in potem slavnostno povedal:

„Vrsta 9499, številka — 46! Ne torej 26!“ —

Vse upanje in jeza in načrti so splavali v trenutku. In naenkrat sta imela oba, Ivan Dmitrič in njegova žena, vtis, da je njihova soba zopet temotna, majhna, nerodna, da je bila večerja, ki sta jo pojedla, skrajno neužitna in nezdrava ter je povzročala le bolečine v želodcu in v glavi.

„Vrag vzemi vas vse!“ je začel renčati Ivan Dmitrič, „kamor človek stopi, povsod ostanki papirja, cunje in prah!... Menda ni še nikdo očistil to sobo! Tu se ne da več ostati! Najbolje bo, če grem in se na prvem drevesu obesim!“

zvečer panj iz čebelnjaka in ga nesemo 20 do 30 korakov proč ter po panju nekolikokrat na lahko udarimo, se čebele prestrašene nasrkajo medu in potem preplašene letijo na staro mesto v čebelnjak. Tiste čebele, ki letijo na mestu, kjer je stal popred panj, so stare čebele in nimajo nikake vrednosti. Mlade čebeličice, ki pa ne poznajo lege panja, se uberačijo pri drugih panjih. Ker imajo s seboj med, jih druge čebeličice radi sprejmejo in ni se bati klanja. Te čebeličice imajo največji pomen za ugodno prezimovanje in uspešno čebelarjenje v prihodnjem letu.

Ako se tedaj čebelar odloči, kolikim panjem bode odvzel med, jih prenese v drugo lego in potem na opisani način združi, prihrani si je vse čebele in med jim bode neovirano odvzel.

Ne bi letos še posebno na to opozarjali naše čebelarje, če ne bi se bali, kaj nas čaka prihodnje leto. Bati se je, da bodo prihodnje leto čebele slabe, ker po suhih letih nastopajo mokrotna in takrat se čebelarom slabo godi. Ne le, da jih pogosto neugodno vreme, dež in veter, silno veliko na paši uniči, še bolj pa zaradi tega, ker ob času cvetja ne dobijo nektarja. Le močna ljudstva morejo vzdržati te neprilike. V takih letih je tudi malo rojev. Ako k temu še dodamo, da nas visoka cena čebeljih pridelkov zbija k umnemu čebelarstvu, tedaj je razlogov dovolj, da opustimo staro razvado in se oprimemo izkušenih, boljših nasvetov. A. Lapajne.

Dvojni jubilej.

V nedeljo, dne 16. septembra 1917 je obhajal eden najuglednejših Novomeščanov, g. Magr. Ph. Jos. Bergmann v ožjem krogu odličnih povablencev 50 letnico svoje dobe in 25 letnico kot lastnik lekarn v Novem mestu.

Blagopokojni oče g. Bergmann-a je prišel l. 1856. iz Vorarlberskega v Novo mesto ter bil asistent v lekarni Dominika Rizzoli „pri angelu“ do l. 1860, katerega leta je kupil in prevzel lekarno od takratnega lekarnarja Karola Fabiani, ki je bil Novomeščan in si je potem ustanovil lekarno v Škofji Loki. Dne 24. junija leta 1885. je občešpšovani Bergmann v starosti 71. let umrl, njegovo lekarno je pa prevzel v najem pokojni Ferdinand Haika, ki jo je vodil do leta 1892.

Med tem časom je prakticiral gospod Bergmann ml. tri leta v Kranju v mnogočislani lekarni Šavnikovi; nato je študiral dve leti na univerzi v Gradcu, kjer je bil diplomiran. Dve leti je služboval kot magister v občešnani lekarni Ubalda pl. Trnkoczy v Ljubljani; od tukaj je odšel v vojaško službo kot enoletni prostovoljec v garnizijsko lekarno št. 8. v Ljubljani. Eno leto potem je bil še magister v Gradcu pri Vendelinu pl. Trnkoczy in od tam se je podal l. 1892 na svoj dom, kjer je prevzel dne 16. septembra lekarno „Jos. Bergmann, pri kroni“ v svojo posest in oskrbo, katero uvrstno vodi skozi 25 let. Ob enem pa obhaja že 34 letnico svojega lekarniškega poklica.

Ob tej priliki posvetimo nekaj črtic v čast obče priljubljenemu slavljenču in našemu mnogoletnemu naročniku.

Gospod Bergmann ni samo izvrsten lekarnar, ampak je popoln mož na svojem mestu tudi v javnem in gospodarskem delovanju, kakor tudi v družabnem in zasebnem življenju. Več let je bil občinski odbornik v Novem mestu ter član okrajnega cestnega odbora. 21 let je pri gasilnem društvu, več let kot njegov načelnik; ni ga tudi požara, da bi ne bil g. Bergmann vzgledno prvi na pomoč bližnjemu. Sedmo leto načeljuje uniform. meščanski gardi in godbi kot stotnik v ponos gardi in meščanom. Nad deset let je skrben ključar novomeške kapiteljske cerkve. — Je pa tudi član malodane vseh novomeških društev; povsod

deluje z verno in veseljem. Kot družabnik in odkrit prijatelj je g. slavljenec povsod prva upoštevana oseba v sled svoje prijaznosti in vsled svojega zdravega humorja.

V času vojne še posebno posvečuje g. Bergmann svoje moči vojnim podpornim namenom, osobito Rdečemu križu. V tem oziru so njegove zasluge naravnost neprecenljive. Dobro nam je znano, koliko je skrbel in se trudil povodom odkritja Vojnega moža, koliko storil v tednih Rdečega križa, v cvetličnem tednu, v dnevih robcev itd., da so imele vse prireditve v vsakem oziru dober uspeh. Pri vseh podjetjih veseličnih ali podpornih človekoljubnih značajev je g. Bergmann vedno na razpolago s svojim modrim nasvetom, s svojo spretno roko in z izdatno denarno pomočjo, saj se brez njegovega sodelovanja zares ne izvrši nobena slovesnost.

Pri svojem vsestranskem zaposlenju pa ni zanemarjal naš slavljenec svojih prvih dolžnosti kot lekarnar in kot skrben gospodar in dober oče. S posebno ljubeznijo je navezan s srcem in duhom na vrtnarstvo. Najlepše cvetlice ima ljubitelj cvetlic, najlepši vrt ljubitelj umnega vrtnarstva, g. Bergmann. Ob enem je izboren vinogradnik. Njegov moderno urejen vinograd je prelep zgled v posnemanje, kar dokazuje njegovo vedno stobiljenje po napredku. Pri vseh svojih obilnih skrbih je pa vedno dobre volje, blagega srca in moder svetovalec, kar je vzrok, da se vsak v zaupanju zateka k njemu v vseh položajih.

Najlepša poteza značaja g. Bergmann-a je njegovo dobro srce, ljubezen in usmiljenost do revežev. Koliko stori tolažilnega ubogim, potrebnim in bolnikom, to vé le večni Plačnik. Povsod pomaga hitro, z veseljem in polnimi rokami, če se gre olajšati trpljenje zapuščenim in sirotam... Neštevilni so otroci, katere je on upeljal kot krstni boter v katoliško cerkev, ali katerim je bil birmanski boter. Če nihče noče iti h krstu, g. Bergmann gotovo ne odreče tudi največjemu revežu ne! — In takšno vzvišeno dejanje krasi gotovo najlepše njegovo dušo in srce. Zato pa Vsemogočni bogato blagoslovlja njegovo hišo in podjetje in njegovo nesebično delovanje. V zelo skromnih razmerah je prevzel lekarno in posestvo pred 25 leti, toda s svojo pridnostjo, marljivostjo in vestnostjo ju je, četudi z ogromnimi stroški, tekom časa povzdignil do današnjega slovečega imena in lepega blagostanja. Hvaležna molitev in ljubezen siromakov oblake prodirata, to vidimo pri g. slavljenču. Njegova vstrajnost in poštenost ter njegova dobrosrčnost in plemenit njegov značaj so pa pridobili g. Bergmannu po vsej pravici splošno priznanje in spoštovanje v visokih krogih uradnikov, kakor pri someščanih ter vseh stanovih.

Da zasluži naš slavljenec zares javno pohvalo za svoje požrtvovalno in nesebično delovanje na lekarniškem, gospodarskem, karitativnem in patrijotičnem polju, nam je vnovič pokazal povodom svojih jubilejev. Ni se zamogel sam radovati. Želel je, naj se veselijo njegove sreče tudi reveži in bolniki. Velikodušno je podaril novomeški po 100 K v razdelitev in na razpolago in še več drugim dobroteljem zavodom, kar nam pa ni dovoljeno objaviti, da ne žalimo njegove ponižne osebe. Lahko je g. jubilar prepričan, da mu bodo hvaležne solze obdarovanih revežev prinesle tisočere obresti za čas in večnost.

Končamo s prisrčnim čestitanjem: Vsemogočni daj dočakati g. slavljenču še veliko jubilejev! On naj ga ohrani do skrajne meje človeške dobe vedno zdravega in čvrstega in v isti vsestranski zadovoljnosti in istem prijetnem razpoloženju, kakor ga vidimo danes! Želimo, da bi mu bil njegov nadepolni sinko enkrat vreden naslednik, ki sedaj vestno služi cesarju in domovini, da bi hiša Bergmannova veleugledna stala v čast in ponos še poznim novomeškim rodovom!

Vojni pregled.

Italijansko bojišče. — Italijani so precej dolgo počivali po naporih enajste soške bitke, v kateri niso dosegli imena vrednega uspeha. Sedaj so pa, kakor kaže in se iz vojnega tiskovnega stana 16. t. m. poroča, uvedli dvanajsto soško bitko, kajti Cadorna je na južnem delu Banjske planote 15. t. m. z vso silo napadel naše postojanke. Napad pehote je uvelod kakor po navadi bobneči ogenj. V del naših postojank udrli so Italijani, a naši so jih takoj vrgli iz njih. Ker vojvoda Aosta ni mogel naravnost vzeti sv. Gabrijela, zato je poizkušal ga obiti z Banjske visoke planote, da bi si odprl pot v vipavsko dolino oziroma proti Ljubljani. Seveda merijo nastopi na Banjski planoti na Tolmin, ki zapira pot v Škofjo Loko, oziroma v Ljubljano. Ker se Cadorna zelo mudi, zato je pričel nov boj, kajti polom v Rusiji je močno učinkoval na Angleže in Francoze in sovražno časopisje odkrito priznava, da je vojaško ravnanje močno zrahljano, ker se ni mogoče več zanašati na Rusijo. O mirovnihih pogajanjih piše najuglednejše glasilo francoske vlade „Temps“, „Times“ pa piše, da se na vseh bojiščih čuti ruska nesreča. Delavski in vojaški svet petrograjski zahteva mir. O miru se pa povsod govori in piše. Italijanom seveda to ni všeč, tem manj, ker tudi Italijani po miru morebiti močnejše hrepene, kakor neodrešenci po Trstu in Tridentu. Če se diplomatje vsedejo za zeleno mizo in prično pogajati za mir, se bodo seveda vse visoke italijanske sanje po vsem našem ozemlju, ki bi ga radi dobili, razblinile. V primeri z njih obsežnimi zahtevami zamorejo Italijani pokazati le naravnost malenkosten uspeh. Da bi imeli pri morebitnem sedanjem sklepanju miru kaj več uspeha pokazati, zato se jim tako mudi. Z druge strani se pa Cadorna tudi boji, da ga naše vzhodno poveljstvo z napadom ne preseneti. Ker se toraj zelo mudi, treba je Italijanom uvesti kaj hitro dvanajsto soško bitko.

Rusko bojišče. — Na bojni črti pri Rigi napredujejo Rusi mej manjšimi boji previdno v ozemlju mej njih novimi in nemškimi postojankami. — Iz vojnega tiskovnega stana se poroča 16. t. m., da so naše napadalne čete vdrle na več mestih v sovražne črte, tam uničile ruske obrambne priprave in zaplenile eno strojno puško in več vojnega blaga. — Iz Petrograda javlja K. ur., da je začasna vlada razglasila Rusijo za republiko. Na zahodnem bojišču se pričakuje najkasneje meseca oktobra zopet večji boji.

Domače in tuje novice.

Najprisrčnejše pozdravljen bodi v naši sredini novodošli veleč. gosp. kanonik Jakob Porenta, bivši priljubljeni župnik v Stopičah ter marljivi sotrudnik in velik dobrotnik našega lista! Obilo blagoslova božjega naj spremljuje njegovo delovanje na novem častnem mestu!

Dar. Ženski bolnici v Novem mestu je daroval g. Mr. Ph. Jos. Bergmann 100 kron, za katere mu zavod izreka iskreno zahvalo.

Velikodušni dar. Velešpšovani gospod lekarnar Mag. pharm. Josip Bergmann v Novem mestu daroval je povodom praznovanja 50 letnice starosti in ob enem 25 letnice delovanja kot lekarnar v Novem mestu 100 kron bolnišnici Usmilj. bratov v Kandiji. Bog ga ohrani še mnoga, mnoga leta in mu povrni tisočero!

Umrl je v Ljubljani demantni mašnik in infulirni stolni dne veleč. gosp. 1917 ob pol 3. uri zjutraj v 87. letu starosti. R. I. P.!

Drugič odlikovan. Novomeški trgovec, ces. svetnik g. Jurij Picek, ki se nahaja na rumunski fronti, je bil drugič odlikovan, sedaj z bronasto kolajno na traku hrabrostne svetinje. Prisrčno čestitamo!

Poroka. Dne 19. t. m. se je v Novem mestu poročila gdēna Santa Košiček, hčerka posestnika Fr. Košička iz Novega mesta z gosp. Hubertom Müller, vicestražmojstrom. Bilo srečno!

Poročil se je dne 20. t. m. v Novem mestu g. Janez Komelj, delovodja pri črnovojniškem delavskim oddelku z gdēno Franciško Turk. Obilo sreče!

Pomiloščen je bil od cesarja morilec grofa Stürgha, dr. Fric Adler, ki je bil obsojen na smrt. Smrtna kazen se mu je spremenila v 18 letno ječo.

Pisma vojakom v zaledju niso več poštnine prosta. Glasom vladne naredbe je treba odslej vse poštnice pošiljatelj vojaškim osebam, ki niso neposredno na fronti in ne bolni ali ranjeni, torej vsem, ki opravljajo službo v zaledju, etapi ali vojnem ozemlju, frankirati.

Nesreče. Jože Florjančič, premogar na Krmelu, se je ponesrečil pri dvigalu za premog. Škripec mu je raztrgal kazalec in sredinec desne roke. — Franc Udovič, dninar v Kandiji, si je poškodoval več prstov desne roke pri krožni žagi. — Dominik Mavrič, begunec iz Renč, se je ponesrečil pri konjih. Konj ga je udaril, mu razbil spodnjo ustnico in mu je izbil štiri zobe iz zgornje čeljusti. — Jože Bradač, posestnik na Dol. Polju, je padel z neke višine na trda tla. Ranil se je na glavi ter si hudo pretresnil možgane. Navedeni ponesrečenci se zdravijo v bolnici Usmilj. bratov.

Dolžnost delodajalcev, povrniti nagrade za prijetje pobeglih vojnih ujetnikov. Po ukrepu c. in kr. voj. ministrstva se imajo naložiti stroški za prijetje pobeglih vojnih vjetnikov vedno delodajalcu. Pristojno taborišče vojnih vjetnikov bode tedaj pozvalo v vseh slučajih, v katerih se prizna za prijetje pobeglih vojnih vjetnikov nagrada, ali so pa sicer stroški nastali in je vojni vjetnik pobeglel od delodajalca, ki je v smislu „določb“ dolžan skrbeti za njegovo varstvo, tega delodajalca, da povrne znesek, ki se je izplačal kot nagrada kakor tudi druge stroške, ki so nastali s prijetjem vojnega vjetnika, ker bi se sicer navedeni zneski odtegnili od kavicije.

Nova založba v Ljubljani. V seji načelstva dne 25. avgusta 1917 je bil izvoljen predsednikom odbornik g. Fr. Finžgar, župnik v Sori, podpredsednikom pa g. B. Remec, profesor v Ljubljani.

Bolgarska kraljica Eleonora je po daljšem bolehanju v Sofiji dne 12. septembra umrla v starosti 57 let. Pokojna kraljica, rojena princezinja Reuss, je bila izredno dobrosrčna in blaga gospa ter prava mati revežem. Otroke prve Ferdinandove soproge je srčno ljubila, a njen zakon je bil brez otrok. Kraljica Eleonora je ves čas vojske kot usmiljenka stregla ranjencem po bolnišnicah. Bolgarski narod je kraljico Eleonoro radi njene ljudomilosti visoko čislal. Naj ji bode Bog večni plačnik!

Marijina kapela na Brezjah je dobila novo belo streho, kar daje čudodelni hišici posebno mično lice.

Smrt. Dne 13. sept. je umrl v novomeški okrožni jetnišnici Janez Jonke, star 56 let. Bodi mu Bog milostljiv!

Prošnja. Dne 14. t. m. je bil vzet ali mogoče po nevednosti zamenjan od kolodvora Zatičina do kolodvora Uršna Sela majhen zavitek, v katerem se nahaja nekoliko črnega, svilenega blaga. Prosi se, da dotična oseba odda pod nagrado na upravnishvo Dol. Novic.

Gospodarstvo.

Proti uvaževanju živil. Jako ostre odredbe proti uvažanju živil v Ljubljani je izdala krajska deželna vlada. Clena vrsta ljudi je dobila od deželne vlade pismena navodila, da mora v vlakih, na kolodvorih, na mitnicah preiskavati tudi prtljago civilnega prebivalstva.

Zasega kislega zelja in repe. Vso množino kislega zelja in kisle repe je prigrasiti in ponuditi v nakup na „Obst-Gemüse-Stelle“ na Dunaju I., Plankengasse 4. Pridelovalci, ki nimajo kislega zelja in repe več kot deset kvintalov (1000 kg), so priglasevanja odvezani.

Apno. Novomeška kmetijska podružnica je naročila za svoje člane 8 vagonov apna iz Zagorja ob Savi. Ker je nekoliko vagonov apna že dospelo in je jako mastno tako, da so naročniki z njim prav zadovoljni ter se tudi ceneje, obvešča kmetijska podružnica svoje člane, da sprejema še nadaljna naročila za apno. Zglasiti se je pri načelnishvu kmetijske podružnice.

Kako se bomo preživljali. Urad za ljudsko prehrano meni urediti porabo žita tako, da Češka, Moravska, Šlezija, Galicija, Bukovina, Gorenja in Sp. Avstrija, izvzemši Dunaj, ne bodo izvažale krušnega žita in se bodo morale preživljati s pridelki lastne dežele. Na Dunaj, Koroško, Solnograško, Kranjsko, Tirolsko in Predalpsko, kakor tudi na Primorsko in v Dalmacijo se bo krušno žito dovažalo, ker so te dežele (oziroma mesto Dunaj) pasivne. Dovoz se bo izvršil iz Rumunije ter dobimo v Avstrijo polovico celotnega rumunskega pridelka. Mletev ječmena bo v kratkem prepovedana.

Krajepisno-zgodovinske črtice iz Bele krajine.

Priobčil L. Kolbezen.

Izlet k svetemu Križu.

(Konec.)

Poljanske gore so dobro skrivališče za divjačino: medvede, volke, srne, lisice in zajce. Marsikateri lovec iz Črnomlja in Poljan bi znal veliko zanimivosti povedati o svojih lovskih doživljajih med medvedi, volkovi in srnami. Naj omenim le znamenitega lovca, g. Lokarja, učitelja v Dobličih, očeta slavnoznanih vojakov Lokarjev, ki so bili v tej svetovni vojski velikokrat imenovani in visoko odlikovani; drugi originalni lovec je bil g. Pavlin, zdravnik v Črnomlju, ki se je veliko trudil, da bi se po račji kugi zatrti raki, obnovili. Nad Gričem se vije cesta med vinogradi dalje proti Bistrici in Nemškiloki; pri Vidoših na razcestju jo pa kreneva na desno proti maverlški cesti. Kako idilično izgleda vsa ta okolica okoli Vidošev, Dobličke Gore nad cerkvijo sv. Vida proti Mavrlu in Stražnem vrhu. Vsenaokrog žlahtno sadje, marelice, ponekod tudi fige, breskve, mnogovrstne rane hruške in žlahtna trta, da bi prav lahko vskliknil s pesnikom: Okolica ta je podoba raja. Izobraženec s pesniškim poletom, ki je ljubitelj lepe prirode, naj vzame sabo v to okolico Homerja, Horaca, osobito pa rimskega pesnika Vergilija, in se bo naslajal na teh pesniških proizvodih, gledajoč notri opevano umetnost in poezijo v naravi, v svoji izvirnosti in stvarnosti. Posebno se prilegajo Virgilijeve pastirske pesmi (Bukolika), kjer rimski pesnik mojstrsko opisuje pastirsko življenje v naravi. Najbolj naravno idilično pastirsko življenje vidiš tu pomešano z živahnim, veselim belokranjskim viničarstvom. Pod cesto, ki veže Bistrico, Maverl, Stražni vrh, Rožičevrh in Rodine, se raztezajo bujni vinogradi z belimi zidanicami in rujavimi hišicami, ki izgledajo od daleč kakor dolge ulice po gori raztresenega mesta; tu bivajo živahni viničarji, ki vabijo mimoidoče v svoj hram in kaj radi ponudijo svoj pridelok na pokušnjo; tudi okoliški kmetje-posestniki, ki imajo tu svoje vinograde, pohitijo ob nedeljah za odmor in razvedrilo po vino v barilcih na bisagah, pred svetki, za mletvo in košnjo, ko so večje družinske in gospodarske potrebe, ga tudi v vedrih na vozeh pripeljejo domov; ob trgatvi je pa vse živahno, ker se vsakdo veseli sadu svojega truda in brente in kadi se polnijo s sladkim vinskim moštom. Krasen in zanimiv je jesenski čas ob trgatvi; po hudi poletni vročini je belokranjska jesen kakor nalašč ugodna in mikavna za viničarja in poljedelca.

Nad Maverlom prehaja polje in vinogradi v gozdne košenice, obraščene z leščevjem, kostanjem, gorskimi rožami in cvetkami. Kako poetično in idilično izgledajo te košenice, kadar po njih pasejo črede ovac in koz in priskakljajo srne in zajčki iz svojega dnevnega zakotja na večerno pašo, pastirji pa z dolгими rogovi priženejo svojo živino iz Graca, Toplega vrha (Varmberg), Ovčjeka (Schäfflein), Nemškeloke in Bistrice. Na rog drug drugega zove in se pogovarja po določenih

znamenjih, kadar se poprašujejo po številu živine in določajo kraj, kjer biva in koder sme pasti. Kakor krona se dviga nad temi košenicami Graški vrh (Gradezberg) z božjepotno cerkvijo sv. Križa (okoli 700 m nad morjem). Pobočje tega vrha je na črnomaljsko stran poredkoma obraščeno z leščevjem, gabrovjem, javorjem in topolovino, vmes so košenice s sočnatim senom in raznimi gorskimi rožami in rastlinami, na kočevsko stran proti Gracu in Toplemvrhu pa obraščajo pobočje vrha mogočne bukve, pod katerimi so pripravljeni prostori za oddih romarjev: vinotoč, prodajo sadja in praženje pečenke. Na odprtem prostoru pred cerkvijo v rebru se dviga sv. razpelo. Belokranjci in Kočevjarji kaj radi tu-sem prihajajo na božjo pot ali sicer dajo opravljati sv. maše v raznih potrebah ob času vojske in suše. Črnomaljska župnija se navadno tu-sem zateka na pomoč k žalostni Materi Božji in ne brez uspeha. Koprivniška župnija ima tu-sem zaobljubljeno procesijo na Rokovo v zahvalo za odvrtitev hude kolere, ki je v letu 1856 tu okrog morila in zahtevala veliko žrtev. Tedaj so se tudi zagovorile tri kočevske vasi: Gradec, Varmberg (Toplivrh) in Ovčjek (Schäfflein), da poromajo v zahvalo za odvrtitev kolere na malo Mašo (Šmaren) v Vojnovas k Materi Božji poleg Črnomlja. Tisti čas je bila tudi iz jedneakega namena sezidana kapelica Matere Božje v Črnomlju nad mlinom in kapelica žalostne Matere Božje z malim zvonom na Rožičevrh poleg velikoga kala (luže), kjer se je tudi maševalo, pa se je zadnji čas to odpravilo, kakor tudi v kapelici v Tuševem dolu na pokopališču.

Zanimivo bi bilo vsekako vedeti početek te božjepotne cerkvice, koje presbiterij leži na ozemlju črnomaljske, ladja in prizidek pa na ozemlju koprivniške župnije. Na steni visi stara slika, ki predstavlja Kočevjarje, kako romajo v starih narodnih nošah tu-sem navkreber. Raz zvonika se ti nudi krasen razgled po Belikrajini in Hrvatski, da se komaj navziješ te naravne lepote, odkoder so tudi profesorji iz Berlina, ki so bili svoj čas v Kočevju, z največjim zanimanjem občudovali to okolico.

Ljudska povest pravi o postanku te božje poti sledeče: Pred več stoletji je živel v tej okolici bogat in mogočen grof, ki je raz svojega grada vso okolico obvladal; živel je s svojo družino prav pobožno. Večkrat je videl ta graščak iz svojega grada lučico goreti na onem mestu, kjer zdaj cerkva stoji; po dnevu je pa videl na onem mestu ovce, ki so se klečle pasle, kakor da bi bile prešinjene svetosti tega kraja. Razljučen nad tem dogodkom, hotel je krivični in prevzetni oskrbnik hrib odstraniti; temu početju pa se je uprla gosposka družina. Grof je sezidal na hribu malo kapelico in jo oskrbel z raznimi darili; kasneje je bila kapelica razširjena in v sedanjost božjepotno cerkev spremenjena. Višja čustva in svete misli obdajajo romarja na tem kraju; nehoté se spomni znamenite, svetovnoznane gore Alvernije, kjer je čudoviti sv. Frančišek prejel znamenja Kristusovih ran (bil stigmatiziran). Saj se pa tudi lega tega kraja, vsa okolica, ta gora tako čudovito vjemajo z opisi one znamenite gore v Umbriji, kjer je bil serafinski patriarh tako visoko odlikovan, da je zaslužil pečat Kristusovih ran. Od te gore se navzdol po pobočju proti Stražnemvrhu, Rožičevrh, Naklem, tja do Planine in cerkve svetega Frančiška na Friedensbergu razprostirajo bukovji gozdovi, ki nudijo dovolj drv, katere vozijo Kočevjarji v Črnomelj za kurjavo na prodaj, da si nakupijo potrebnih živil. Ti gozdovi so tudi bogati na srnari, zajcih in polhih in so prejšnje čase, ko je bil poljški lov bolj v teku, marsikako zabavo nudili ti poljški lovi domačim in kočevskim polharjem. Seveda so zdaj ponehali oni stari zlati časi in je treba najprej sovražnika našega naroda in naše države poloviti — potem še-le polhe.

Raznotero.

Zares žalostno! V zdravstvenem odseku avstrijskega državnega zbora je očrtal socialist dr. Schacherl razmere v Lebringu pri Gradcu. Dejal je: V vojaško-delavskem zbirališču v Lebringu pri Gradcu nakopičijo 10.000 do 24.000 ljudi. Letos je bilo tam mnogo vojakov, ki v teku sedmih mesecev niso prejeli niti enega kosa perila in so letali okoli brez srajce. Vojaki, ki so bili spoznani le za lahko pisarniško delo, so dobili še isti teden „B-Befund“. Čez nekaj dni so se vrnili, ker so bili nesposobni. Komandirajo ljudi k delu, za katerega so popolnoma nesposobni. Neki prikrojevalec, ki je bil pred vojno zaradi pljučne tuberkuloze v Horgasu, je bil v Karpatih ranjen, potem so ga klasificirali z B in ga komandirali za krojača v Gradec, koder je ostal tri mesece. A čez tri mesece ga pošljejo k rudarskemu delu v Eisenerz! Trgovske pomočnike, ki tudi niso atleti, pošiljajo v donavske plavže. V Lebringu ne mine dan, da se ne bi zgrudil kdo vsled onemoglosti. Čemu pridržujejo ljudi s C po cele mesece? Namesto, da pridržujejo ljudi v zbirališču, naj jih puščajo raje doma, dokler jih ne potrebujejo za delo.

Kako bomo živeli po vojni? V Draždanih se je vršil vojni shod, na katerem je pojasnjeval gospodarski svetnik Rabe, ravnatelj dež. posvetne zbornice saksonske province, da bode moral trajati ostri način vsakovrstnih nakaznic še štiri do pet let po vojski. Stališče po vojski bo morda še težavnejše kakor dandanašnje, zato se mora največja važnost polagati na poljedelsko pridelovanje, katero je nemškemu narodu omogočilo, da je, dasi težko, vendar zdržal. Po svojih skušnjah ne veruje, da se bodo po vojski vrnili prejšnji časi, nasprotno bo najprej izravnavala gospodarskih izgub povzročila nove in do danes nepoznane težkoče, katerih posledice se bodo občutile v našem življenju. Tudi če se ne uresničijo grožnje sovražnih držav o nadaljevanju bojkotiranja centralnih držav, moramo biti na to pripravljeni, da bo uvažanje živil in drugih potrebščin po vojski jako pičlo, ker bodo države vsled velike vojske oslabiljene in izmučene in ne bodo mogle mnogo izvažati. Zato bo sleherni država najmanj še pet let navezana na svoja lastna sredstva in moči in bo morala potem vse svoje življenje urediti. Razmere po vojski bodo za nas tem ugodnejše, čim prej se nam posreči, da dosežemo častni mir.

Srečna bodočnost za pivopivce. Neki češki list piše, da bodo plzenske pivovarnice po vladni naredbi kuhale petstopinjsko pivo, to je za polovico slabejše kakor dosedanje plzensko normalno pivo. Plzenska meščanska pivovarnica je že zvarila majhno množino rečenega piva kakor za poskušnjo za najozke kroge meščanov, ki se udeležujejo tega podjetja. Poročevalec lista, ki se je poskušnje udeležil, zagotavlja, da je omenjeno pivo po zunanosti in okusu prav dobro. Peni se lepo, kakor najboljšo pivo v mirnem času in dela brbunce (mehurčke) kakor šampanjec. Vsled večjega pridelka je bolj grenkasto kakor v zadnjem času kuhano pivo, ki je — kakor vemo, cikalo, če ni bilo primerno shlajeno. Novo pivo je bolj svetlo kakor plzensko pivo iz poslednje dobe in s tem se tudi petstopinjsko pivo približuje plzenskemu pivu iz dobe miru.

Najbolj draga je nit. Strokovni list dunajskih krojačev piše, da se je v svetovni vojski sukanec najbolj podražil. Podražil se je v istini za 2100 odstotkov. Velika cevka črnega sukanca je stala meseca junija 1915 le 86 vinarjev, danes moraš dati zanjo 18 K 17 v. Mala cevka, kakršne smo kupovali za domačo porabo, je stala 12 fiekov, danes pa stane 1 K 70 vinarjev.

Loterijske številke.

Gradec, 12. septembra 82 84 11 69 8

Odgovorni urednik Urban Horvat.

Spisi Krištofa Šmida.

Izšla sta 16. in 17. zvezek spisov Krištofa Šmida v založništvu J. Krajec nasl. v Novem mestu. 16. zvezek je poslovenil frančiškan P. Blanko Kavčič ter vsebuje šest lepih pripovedk: „Roparski grad“, „Ptičje gnezdo“, „Poškodovana slika“, „Tiskovna pomota“, „Spominčica“ in „Diamantni prstan“. Cena broširanemu snopiču je 1 K; trdo vezanemu zvezku pa 1 K 40 vin.; po pošti 20 vin. več. — 17. zvezek je poslovenil P. Beno Strauss, frančiškan, sedaj vojni kurat, ter vsebuje dve mični pripovedki: „Brata“ in „Različni sestri“. Cena broširanemu snopiču je 1 K 20 vin.; trdo vezanemu zvezku pa 1 K 60 vin.; po pošti 30 vin. več. — Opozarjamo na ta nova in zadnja dva zvezka poslovenjenih spisov Krištofa Šmida župnijske, šolske in izobraževalne ter vse druge ljudske knjižnice. Gotovo ni slovenske knjižnice, ki bi ne imela med drugimi lepimi knjigami tudi vseh spisov Krištofa Šmida, po katerih posebno naša mladina tako rada sega. Ni pa tudi kmalu tako priporočljivih mladinskih spisov, kakor so ravno spisi ljubitelja in vzgojitelja mladine Krištofa Šmida. Njegovi spisi so zaradi svoje velezanimive in poučne vsebine preloženi malodane na vse evropske jezike. — Vsi dosedanja zvezki se dobé pri J. Krajec nasl. v Novem mestu ter v vseh knjigarnah po Slovenskem po zelo nizki ceni.

Več zanesljivih gozdnih delavcev

najraje goriških beguncev, za napravo drv, sprejme takoj v trajno delo

FRANC JAKŠE v Novem mestu.

ŽENSKÉ LASE

mešane in rezane, kupujem po najvišji ceni. Izdelujem iz lastnih las tudi kite. V zalogi imam lepe, izgotovljene lasne kite vseh barv, od 5 do 30 K. Mrežice, podlage, Nuisol. Barvo za lasje in brado znamka: Kraljica vseh barvil, zanesljiva in trajna. Izborno Cremovo milo za briti, 2 K 50 v. Hairpetrol, sigurno sredstvo proti izpadanju las, 2 K 80 v.; zdravniško priznana. Burgit za odstranitev kurjih oči in trde kože. Šampon 60 v za umivanje las.

Naročila: Ivan Svetec, vlasuljar, Rudolfovo, nasproti mestne hiše.

=====

Odvetnik

dr. Ign. Malnerič

naznanja

da je otvoril svojo pisarno

===== v ČRNOMLJU. =====

=====

Kostanjev les

od enega metra dolgosti, 10 cm debelosti naprej, klan ali v deblih, vsake debelosti, kupi po najvišji ceni trdka:

J. POGAČNIK : :
Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Kupi se dobro ohranjeno žensko kolo

Ponudbe upravnistvu Dol. Novic. 69-0-1

Tisk J. Krajec nasl.

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl.